

CENTRUL DE ORIENTARE ÎN CARIERA DE CERCETĂTOR COCERC – REGIUNEA CENTRU

GHID ORIENTATIV PRIVIND STABILIREA REZIDENȚEI FISCALE PENTRU CERCETĂTORII STRĂINI

I. Introducere

Acest GHID se adresează cercetătorilor străini, implicați în activități de cercetare în România, persoane fizice nerezidente, cărora este necesar să li se impoziteze veniturile obținute în România, printr-o procedură simplă care presupune într-o primă etapă stabilirea rezidenței fiscale.

Ce este rezidența fiscală?

Rezidența fiscală este determinată la țara în care locuiește o persoană în mod obișnuit sau în care a petrecut o perioadă semnificativă din an, mai exact, 183 zile (peste 6 luni).

De ce este importantă stabilirea rezidenței fiscale?

Pentru că de aici pornește tot mecanismul de impozitare. Dacă se stabilește corect rezidența fiscală în țara în care lucrează o persoană, se va evita dubla impunere și se **vor plăti taxe doar într-un singur loc (unde se află locul de muncă și domiciliul)**, ceea ce poate duce la economii semnificative și la evitarea altor probleme de natură fiscală.

Stabilirea rezidenței fiscale este obligatorie și se bazează pe anumite criterii luate în considerare de către autoritățile fiscale, cum ar fi perioada de ședere, centrul intereselor vitale, locul activității profesionale, domiciliul.

II. Criterii de stabilire a rezidenței fiscale pentru persoanele fizice, potrivit Convenției de evitare a dublei impuneri a Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică

Dacă o persoană fizică este considerată rezidentă atât în România, cât și într-un stat semnatar al Convenției de evitare a dublei impuneri, rezidența persoanei fizice se stabilește astfel:

1. Persoana fizică este considerată rezidentă numai în statul în care are domiciliul, respectiv locuința permanentă aflată la dispoziția sa. O locuință se consideră permanentă dacă:
 - a. este proprietatea personală a persoanei fizice;
 - b. este închiriată de persoana respectivă;
 - c. poate rămâne oricând la dispoziția acestei persoane și/sau a familiei sale.

2. Dacă persoana deține o locuință permanentă aflată la dispoziția sa în ambele state, este considerată rezidentă doar în statul în care își are **centrul intereselor vitale**, respectiv în statul cu care relațiile sale economice și de viață sunt mai apropiate. Dacă o persoană care deține o locuință într-un stat semnatar al unei Convenții de evitare a dublei impunerii încheiate cu România deține la dispoziția sa și o locuință în România, în timp ce o păstrează pe prima, faptul că păstrează prima locuință poate (împreună cu alte elemente), să demonstreze că persoana respectivă și-a păstrat centrul intereselor vitale în celălalt stat, și nu în România. Prin **centrul intereselor vitale** se înțelege locul în care se desfășoară cele mai frecvente și mai apropiate relații personale și economice ale persoanei fizice. În analiza relațiilor personale se va acorda atenție familiei: soțului/soției, copilului/copiiilor, persoanelor aflate în întreținerea persoanei fizice și care sosesc în România împreună cu aceasta, calitatea de membru în organizații caritabile sau religioase, participarea la activități culturale sau de altă natură. În analiza relațiilor economice, se va acorda atenție statutului de angajat al persoanei, avându-se în vedere:
 - a. calitatea de angajat al unui angajator român;
 - b. implicarea în activități de afaceri în România;
 - c. deținerea unor proprietăți imobiliare în România;
 - d. deținerea unor conturi, carduri de credit/debit la bănci din România.
3. Dacă nu poate fi determinat statul în care persoana își are centrul intereselor vitale sau dacă respectiva persoană nu deține o locuință permanentă aflată la dispoziția sa în niciunul dintre state, se consideră că este rezidentă a statului în care aceasta locuiește frecvent. Astfel, se vor avea în vedere șederile pe care le are persoana respectivă în același stat;
4. Dacă persoana locuiește în mod obișnuit, cu aproximativ aceeași frecvență, în ambele state sau nu locuiește în niciunul dintre ele, se va considera că persoana respectivă este rezidentă a statului a cărui naționalitate/cetățenie o are.
5. Dacă persoana are naționalitatea/cetățenia ambelor state sau nu are naționalitatea/cetățenia niciuna dintre ele, autoritățile competente ale statelor contractante vor rezolva această problemă pe cale amiabilă, potrivit articolului „Procedura amiabilă” din Convenția de evitare a dublei impunerii. Orice schimbare apărută, care poate aduce modificări în ceea ce privește rezidența, trebuie comunicată organului fiscal central competent de către persoana fizică în cauză.

III. Proceduri administrative și financiare în vederea stabilirii rezidenței fiscale pentru cercetătorii străini care doresc să efectueze cercetări în România.

III. A. Proceduri pentru cercetătorul cu domiciliul într-un stat membru al UE

1. **În vederea angajării** într-un proiect de cercetare, ca cercetător titular al unei diplome de doctor sau de absolvent al unor studii superioare, de natură să permită accesul la programe de cercetare sau cercetare postdoctorală obținute în străinătate, trebuie să se obțină evaluarea nivelului certificatului de studii deținut, a domeniului de studii și a specializării, în raport cu sistemul de învățământ din România. În acest sens, certificatul de studii obținut în străinătate trebuie depus la Ministerul Educației din România, CNRED. Obținerea echivalenței diplomelor este necesară la momentul angajării în proiectul de cercetare pentru încadrarea în postul corespunzător nivelului studiilor și specializărilor deținute. Documentele necesare recunoașterii actelor de studii superioare pentru accesul pe piața forței

de muncă din România a cetățenilor străini, pentru diplomele emise în limbile română, engleză, franceză, spaniolă sau italiană se poate face online.

Mai multe detalii și procedura completă pentru recunoașterea studiilor

2. După obținerea recunoașterii și a echivalării certificatului de studii obținut în străinătate, se va trimite dosarul cu documentele necesare în vederea angajării într-un proiect de cercetare, către o universitate sau o altă instituție de cercetare-dezvoltare (INCD) din Regiunea Centru. Angajarea se va realiza prin încheierea unui contract de muncă între cercetător și universitate/instituția de cercetare-dezvoltare.
3. După angajare și obținerea permisului de ședere, se va putea solicita deschiderea unui cont bancar în România în care se vor vira sumele aferente drepturilor salariale sau de autor.

După intrarea în România este necesară solicitarea unui **permis de ședere**. Acesta atestă dreptul de ședere în România. Pentru obținerea permisului de ședere se vor depune **personal** o serie de documente la formațiunile teritoriale ale *Inspectoratului General pentru Imigrări* din județul în care veți locui.

Cererea se poate transmite și online,
prin <https://portaligi.mai.gov.ro/portaligi/>.

Transmiterea online a cererii și a documentelor necesare nu reprezintă depunerea oficială a documentelor. Termenul legal de soluționare a cererii curge de la data prezentării la ghișeu, în scopul înregistrării cererii și, după caz, a preluării datelor biometrice. Cu ocazia înregistrării cererii și depunerii documentelor la formațiunea teritorială a *Inspectoratului General pentru Imigrări*, în funcție de situația dumneavoastră specifică, este posibil să fie solicitate documente suplimentare față de cele transmise online.

Permisul de ședere este un document necesar și conține un număr din 13 cifre care servește ca număr personal de identificare (CNP).

Mai multe informații pe <https://igi.mai.gov.ro/en/citizens-of-eu-eea/>.

III.B. Proceduri pentru cercetătorul dintr-o țară non-UE

- 1) **Cercetătorul cu domiciliul într-un stat non-UE** care intenționează să desfășoare activități de cercetare și dezvoltare într-o unitate de cercetare, pentru mai mult de 90 de zile, trebuie să obțină **Acordul de primire**. Acordul de primire precizează relația juridică între unitatea de cercetare-dezvoltare și cercetător, condițiile de muncă ale cercetătorului fiind stabilite ulterior de către părți, ținând cont de prevederile Cartei europene a cercetătorilor și ale Codului de conduită pentru recrutarea cercetătorilor. Detalii în Art. (4) ORDIN nr. 1006/5.12.2018 (vezi Bibliografia).
- 2) În vederea avizării acordului de primire unitatea de cercetare-dezvoltare autorizată depune la registratura Ministerului Cercetării și Inovării acordul de primire, în trei exemplare, toate având valoare de original. Avizul Ministerului Cercetării și Inovării se va acorda pe

formularul „Acord de primire“, în termen de maximum 30 de zile de la solicitarea unităților de cercetare-dezvoltare autorizate.

- 3) Ministerul Cercetării și Inovării va trimite unității de cercetare-dezvoltare autorizate două copii ale Acordului semnat integral. Unitatea de cercetare-dezvoltare poate trimite apoi documentul avizat cercetătorului prin e-mail, care îl poate folosi pentru a obține viza de cercetare necesară.
- 4) Ulterior obținerii acordului de primire este necesară obținerea vizei de lungă ședere pentru activități de cercetare științifică, de la misiunile diplomatice și oficiile consulare ale României. Documente necesare pentru obținerea vizei de lungă ședere pentru activități de cercetare științifică sunt:
 - a. Acordul de primire avizat de Ministerul Cercetării și Inovării;
 - b. Certificatul de cazier judiciar sau alt document cu aceeași valoare juridică, eliberat de autoritățile din țara de domiciliu sau de reședință;
 - c. Asigurarea medicală valabilă pe perioada valabilității vizei.

Informații suplimentare pe: https://eviza.mae.ro/ro_SupportingDocuments.

Obținerea vizei de lungă ședere pentru activități de cercetare științifică este necesară pentru finalizarea contractului de muncă.

- 5) Un cercetător străin cu reședința în afara Uniunii Europene, titular al unei diplome de doctor sau de absolvire a unor studii superioare de natură să permită accesul la programe de cercetare sau cercetare postdoctorală obținute în străinătate, trebuie să obțină evaluarea nivelului certificatului de studii pe care îl deține, a domeniului de studii și a specializării, în raport cu sistemul de învățământ din România. În acest sens, certificatul de studii obținut în străinătate trebuie depus la Ministerul Educației din România, CNRED.

Informații suplimentare:

<https://cnred.edu.ro/en/recognition-of-higher-education-study-documents-for-third-countries-citizens-to-facilitate-the-access-to-labour-market-in-Romania/>

- 6) Pentru un cercetător străin cu reședința în afara Uniunii Europene care dorește să aplice pentru un program de studii doctorale în România, procedura de obținere a recunoașterii studiilor și înscrierea ca cetățean străin va fi diferită. Universitățile care oferă acces la aceste studii stabilesc o perioadă de înscriere online și trimit dosarele candidaților Ministerului Educației pentru verificare și eliberarea Scrisorii de acceptare.
- 7) Cercetătorii străini cu reședința într-o țară non-UE care au obținut după caz, Acordul de primire, Viza de lungă ședere pentru activități de cercetare științifică, Scrisoarea de acceptare, Certificatul de recunoaștere a studiilor de la CNRED, Certificatul de doctorand, pot depune un dosar cu acte personale la unitatea de cercetare dezvoltare angajatoare în vederea încheierii contractului de muncă.
- 8) După intrarea în România trebuie să se obțină un **permis de ședere**. Ultimul pas administrativ este depunerea unei cereri oficiale de permis de ședere la *Inspectoratul General pentru Imigrări*. Cererea trebuie depusă **personal**, iar permisul de ședere este important deoarece conține un număr din 13 cifre care va servi drept număr de identificare personală (CNP). Cu permisul de ședere eliberat, cercetătorul UE poate solicita un cont bancar în România și astfel să primească un salariu.

Informații suplimentare: <https://igi.mai.gov.ro/en/scientific-research/>

Toate categoriile de cercetători, indiferent de statul de proveniență în care au fost rezidenți înainte de relocarea în România și care vor **obține venituri supuse impunerii în România, sunt obligați să obțină codul NIF.**

Cercetătorii care aleg să lucreze online sau pentru care prezența fizică în țară nu este obligatorie pentru a-și desfășura cercetările în proiecte vor solicita Numărul de Înregistrare Fiscală (NIF) la Agenția Națională de Administrare Fiscală (ANAF).

IV. Numărul de identificare fiscală (NIF)

În România, orice persoană fizică care datorează taxe statului român trebuie să poată fi identificată pe baza unui număr de identificare fiscală (NIF).

Numărul de identificare fiscală (NIF) este un cod numeric folosit în scopul declarării obligațiilor fiscale către autorități.

Cetățenii străini care obțin venituri supuse impunerii la sursă, sunt obligați să obțină codul NIF. Pentru obținerea acestuia trebuie să depună **Declarația de înregistrare fiscală – formular 030**, în termen de maxim 30 de zile de la obținerea primului venit.

Pentru obținerea Codului NIF puteți să vă prezentați fie personal la sediul ANAF, fie să împuterniciți un cetățean român care să vă reprezinte în relația cu autoritățile.

Pentru a obține codul NIF trebuie în primul rând să completați Formularul 030 de înregistrare fiscală pentru persoanele fizice ce nu dețin un cod numeric personal. Formularul îl puteți găsi pe site-ul oficial **ANAF** atât în limba română cât și în limba engleză cu instrucțiuni detaliate de completare a acestuia.

Pe lângă această declarație se mai depun următoarele documente:

- a. Copia documentului național de identitate sau a pașaportului, după caz;
- b. Documentul din care să reiasă motivul pentru care se solicită eliberarea de NIF, cum ar fi copia contractului de muncă încheiat în proiectul de cercetare.
- c. Împuternicirea legalizată la notar în original și copie după buletin, în cazul în care documentele sunt depuse de un reprezentant român.

Declarația se depune fie personal, fie prin intermediul unui împuternicit, în format fizic, la autoritatea fiscală, ori la poștă, prin scrisoare recomandată. De asemenea, declarația mai poate fi depusă și online. Declarația trebuie completată o singură dată, cu ocazia obținerii primului venit, a primei înregistrări fiscale.

Codul NIF se obține în termen de 30 de zile de la depunerea documentelor către ANAF. Se poate depune și o cerere de emitere în regim de urgență a documentului, dacă este cazul.

Cercetătorii UE care au reședința într-unul dintre statele membre și își pot desfășura cercetările online sau fără a fi nevoie de prezență fizică în România, sunt obligați să solicite un Număr de Înregistrare Fiscală (NIF) de la Agenția Națională de Administrare Fiscală (ANAF).

Mai multe informații: <https://www.anaf.ro/asistpublic/>

IMPORTANT:

Potrivit dispozițiilor **Regulamentului (UE) 2016/679** privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (*Regulamentul general privind protecția datelor*) beneficiați de dreptul de acces, de rectificare, de ștergere a datelor cu caracter personal, dreptul de restricționare a prelucrării, dreptul de a vă opune prelucrării, dreptul de a vă retrage consimțământul în orice moment, precum și de dreptul de a depune plângere către Autoritatea Națională de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal.

Pentru mai multe informații, vă rugăm să ne contactați la adresa: grant.cocerc@ulbsibiu.ro

**Toate serviciile oferite de Centrul COCERC – ULBS
cu privire la stabilirea rezidenței fiscale sunt gratuite.**

Bibliografie:

- ORDIN nr. 1006 din 5 decembrie 2018 *pentru aprobarea Normelor metodologice privind procedura de aprobare a acordului de primire a cercetătorilor din țări terțe în scopul desfășurării activităților de cercetare-dezvoltare-inovare în România.*
- Ordonanța de urgență nr. 194 din 12 decembrie 2002 *privind regimul străinilor în România cu completările și modificările ulterioare*
- Hotărârea Guvernului nr. 898 din 7 septembrie 2011 *privind stabilirea formei și conținutului permiselor de ședere, a documentelor de călătorie și a altor documente eliberate străinilor*
- Guide to the Tax Residence of Individuals (EN)
– https://static.anaf.ro/static/10/Anaf/AsistentaContribuabili_r/Ghid_rezidenta_2023_EN.pdf

Link-uri utile:

- https://bit.ly/ANAF_FiscalForms (EN)
- <https://cnred.edu.ro/ro/recunoasterea-documente-de-studii-invatamintului-superior-pentru-cetateni-tari-terte-pentru-facilitarea-accesul-pe-piata-muncii-din-Romania>
- <https://cnred.edu.ro/studii-universitare/>
- <https://cnred.edu.ro/en/higher-education-studies/>
- <https://igi.mai.gov.ro/en/category/diverseen/free-movement/>
- https://static.anaf.ro/static/10/Anaf/AsistentaContribuabili_r/Conventii/Conventii.htm
- <https://uefiscdi.gov.ro/news-viza-de-lunga-sedere-pentru-activitati-de-cercetare-stiintifica>